

Forbudte

bøger

– lige her på biblioteket

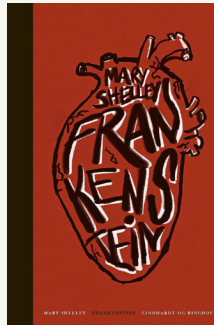
Boccaccio Dekameron (1351)

Blandt de tidligste eksempler på kontroversiel litteratur finder man italienske Boccaccio og hans samling af 100 fortællinger, Dekameron. Bogen foregår, da den sorte død kom til Firenze i 1348, og bogen blev en øjeblikkelig succes. Først mange år senere kom den i kirkens søgelys, og bogen blev offentligt brændt og kom senere på listen over forbudte bøger, Index Librorum Prohibitorum, fordi den beskriver religiøse personers kønslige omgang. Meget senere, i slutningen af 1800-tallet, blev 'Dekameron' forbudt i flere amerikanske stater.

Mary Shelley Frankenstein (1818)

Klassikeren om videnskabsmanden Victor Frankenstein, der leger Gud ved at skabe et væsen ud fra menneskerester, har inspireret utallige fortællinger inden for litteratur og film. Bogen var fra starten kontroversiel og nyskabende, men den blev først forbudt og brændt i Sydafrika under apartheid pga. dens stødende og uanstændige indhold, og fordi skabningen ikke er raceren. Enhver, der var i besiddelse af bogen, kunne risikere en kæmpe bøde eller fængselsstraf.

Gustave Flaubert Madame Bovary (1857)

Flauberts debutroman er en af fransk litteraturs hovedværker, men så kun med nød og næppe dagens lys. Fortællingen om romantikeren Emma Bovary, der keder sig halvt ihjel i sit ægteskab, hendes deraf følgende amourøse eskapader og til sidst selvmordet, udkom som en føljeton i 'Revue de Paris'. Men slutningen havde nær ikke set dagens lys, for Flaubert blev slæbt i retten, beskyldt for at fornærme den offentlige moral og religion. Takket være en dygtig forsvarsadvokat, slap Flaubert med skrækken, og kun takket være hans mor og hans forlægger blev 'Madame Bovary' efterfølgende udgivet som roman.

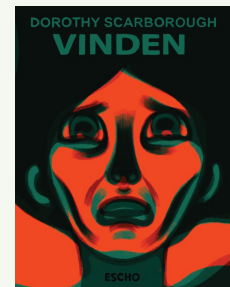

Herman Bang Håbløse slægter (1880)

Det var et for tiden meget dristigt træk af Bang at romandebutere med en fortælling om en ældre kvindes forhold til den unge mandlige hovedperson. Bogen forargede offentligheden, men skaffede ham også øjeblikkelig berømmelse. Bogen blev beslaglagt, og Bang fik en bødestraf.

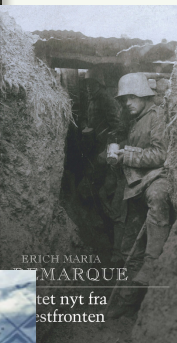
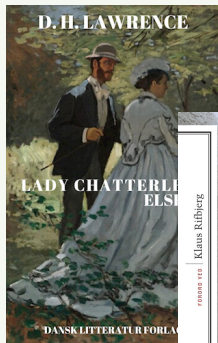
Dorothy Scarborough Vinden (1925)

En næsten westernagtig roman om en ung kvinde, Letty Mason, der i 1880'erne flytter til Sweetwater i Texas. Det barske, gølle landskab og især vinden påvirker hende og driver hende langsomt til vanvid. Det lyder umiddelbart harmløst, men bogen vakte politisk røre, fordi bogen var dårlig reklame for Texas.

D.H. Lawrence Lady Chatterleys elsker (1928)

Lawrence kunne have sagt sig selv, at romanen om forholdet mellem den aristokratiske Lady Chatterley, hvis mand er invalideret af krigen, og skytten Oliver Mellors, ville få en hård udgivelse. Da de engelske forlag ikke ville røre bogen pga. dens eksplicitte sexscener, måtte Lawrence selv trykke 1000 eksemplarer af den i Italien, som straks blev udsolgt. Da bogen senere blev tilladt i USA, blev det en kattelerm for andre, lignende bøger, bl.a. Henry Millers 'Krebsens vendekreds'. Pga. en ny lovgivning, der tillod tidligere forbudte bøger, hvis de var af videnskabelig, litterær eller kunstnerisk interesse, lykkedes det at vinde en retssag, og få måneder senere var bogen blevet solgt i 3 mio. eksemplarer.

Erich Maria Remarque Intet nyt fra Vestfronten (1929)

Den mest berømte bog om 1. verdenskrig er en realistisk skildring af livet i skyttegravene og krigens gru. Bogen blev tilmed nomineret til Nobels Fredspris, men Hitler og nazistpartiet anklagede den for ikke at skildre den tyske soldat som heltmodig og usårlig. Da filmatiseringen blev vist i biograferne, udløste nazisterne stinkbomber og angreb alle, der så jødiske ud. Efter Hitlers indsættelse som kansler i 1933 brændte nazisterne titusindvis af sortlistede bøger, heriblandt 'Intet nyt fra Vestfronten'. Remarque var flygtet til USA, mens hans søster, Elfriede, var blevet i Tyskland, og nazisterne søgte hævn mod forfatteren ved at anholde og dekapitere hende.

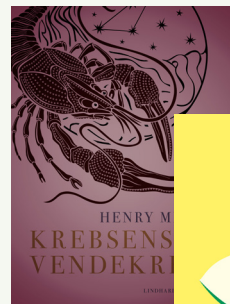
Aldous Huxley Fagre nye verden (1932)

Huxley skabte i denne fremtidsroman en verden, der har nået teknologisk perfektion. Mennesker skabes på samlebånd i laboratorier, er genetisk 'programmeret' til deres fremtid og skæbne, og kriminalitet er afskaffet. Samtidig eksisterer faste familieformer ikke, og trivialitet og kedsomhed bliver holdt i skak af fri sex og lykkepiller.

Ikke alle forstod ironien og den lammende samfundskritik, der udsprang af den massive fokus på teknologisk udvikling, særligt repræsenteret ved Henry Fords samlebåndsfabrikker, og bogen blev forbudt i Irland og en række amerikanske stater.

Henry Miller Krebsens vendekreds (1934)

Debutromanen baseret på Millers egne erfaringer i 30'ernes Paris er et for tiden provokerende, men forfriskende og fornyende værk fuld af sex og erotik, som verden endnu ikke havde set. Det fik den heller ikke lov til, for værket var bandlyst fra starten og flere årtier frem. Særligt er Miller kendt for sit både venskabelige og især erotiske forhold til forfatteren Anaïs Nin, som også beskrives i romanen.

Zora Neale Hurston Deres øjne så mod Gud (1937)

Hurston betragtes som en af de mest indflydelsesrige sorte amerikanere i det 20. århundrede. Historien om den 16-årige Janies længsel efter ægte kærlighed er pligtlæsning i USA, men ved udgivelsen fik den en lunken modtagelse. Blandt andet blev den beskyldt for at mangle politisk slagkraft, mens andre så den som fremstillende sorte som enfoldige. Senere blev den kritiseret for at indeholde for meget sex og det famøse N-ord.

George Orwell 1984 (1949)

Listen over samfundskritiske værker efter 2. Verdenskrig er alenlang og tæller mange af de store, moderne klassikere. Heriblandt Orwells dystopi om Big Brother - storebroren, der konstant holder øje med os. Sovjetunionen bandlyste bogen fra 1950 og helt frem til 1990, Kina ophævede først deres forbud i 1985, og værket blev i Florida beskyldt for at være pro-kommunistisk. Orwells forfatterskab centrerer i det hele taget omkring totalitarisme og diktatur, og er den dag i dag - måske mere end ved udgivelsen i 1949 - stadig et aktuelt og omdiskuteret værk.

Ray Bradbury Fahrenheit 451 (1953)

Ligesom Orwells '1984' er dette et litterært angreb mod totalitære styre. Titlen refererer til den temperatur, bøger brænder ved, og bøger indeholder, som vi ved, ideer - og disse kan være samfundsskadelige. I denne dystopi er brandfolk ikke personer, der slukker ildebrande, men nogen, der i stedet sætter ild til ting, især bøger. Bogen er en advarsel mod censur, men alligevel blev bogen forbudt, blandt andet beskyldt for at være vulgær.

Mere bemærkelsesværdigt blev det, da forlaget Ballantine Books udgav en bearbejdet udgave rettet mod studerende, hvor bandeord var fjernet, bogens personer var manipulerede, og noget af handlingen var lavet helt om, uden forfatterens samtykke. I årenes var det endda den eneste udgave, man kunne købe i USA.

William Golding Fluernes herre (1954)

En flok skoledrenge styrer ned med et fly og driver i land på en øde ø. De er alene, uden nogle voksne, og selvom den ældste, Ralph, forsøger at organisere dem i et lille demokratisk samfund, hersker der snart blodtørstige ritualer, og ondskaben får overtaget. To af børnene dør, og i det hele taget eskaleres graden af vold og ondskab. Bogen blev betragtet som uegnet læsning for børn, blandt andet fordi de ellers artige skolebørn bliver sammenlignet med vilde dyr.

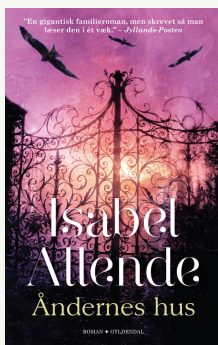
Vladimir Nabokov Lolita (1955)

Blandt verdens mest kontroversielle bøger finder vi Nabokovs roman om den midaldrende Humbert Humbert og hans fantasier om sin 12-årige steddatter, Lolita. Nabokov selv vidste, det var risikabelt for ham at udgive den, og bogen blev da også straks forbudt i både Frankrig og England. I USA blev bogen dog udgivet uden restriktioner, omend en række folkebiblioteker nægtede at have den stående på deres hylder.

E.M. Forster Maurice (1971)

Skrevet i 1913-14, men først udgivet i 1971, fordi Forster selv var klar over, at bogens homoseksuelle tema uvægerligt ville føre til sanktioner. Bogen er dedikeret til "Et lykkeligere år" - den tid, hvor bøger som 'Maurice' kunne udgives, og han vedlagde en note med en bøn om, at bogen først skulle udgives efter hans død.

Isabel Allende **Åndernes hus (1982)**

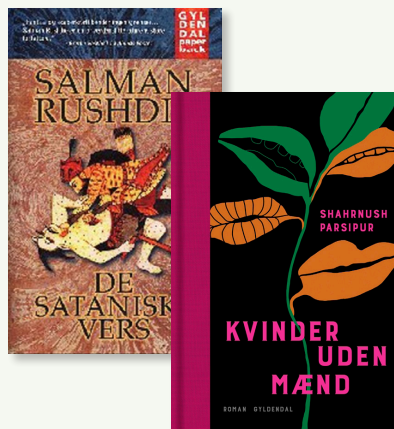
Allendes store gennembrudsroman satte for alvor Chile på det litterære verdenskort. Bogen afspejler hendes egne oplevelser i tiden op til Pinochets militærkup i 1973 og er klassisk sydamerikansk magisk realisme. Selvom bogen kredser om Chiles blakkede historie, var det især i USA, bogen vakte opstandelse, ikke pga. dens politiske kontekst, men fordi 'Åndernes hus' indeholder seksuelle og voldelige scener (herunder voldtægt) og krænkelse af den katolske kirke.

Salman Rushdie **De sataniske vers (1988)**

Det vakte øjeblikkelig furor i den muslimske verden, da Rushdie udgav sit berømte og berygtede værk, som bl.a. blev beskyldt for at karikere profeten Muhammed og sætte spørgsmålstegn ved hans tro på kun én gud. Irans politiske og religiøse leder, Ayatollah Khomeini udstedte en fatwa, altså en opfordring til at slå Rushdie ihjel. 'De sataniske vers' blev forbudt i et væld af lande, både i Afrika, Asien og Sydamerika, og er det mange steder stadig i dag.

Shahrnush Parsipur **Kvinder uden mænd (1989)**

En roman, der indeholder direkte beskrivelser af kvinders seksualitet og jomfruhinder er én ting. Noget andet er at udgive det i Iran, kun et år efter at Rushdie kom i modvind for 'De sataniske vers'. Bogen blev selvfølgelig forbudt, men blev samtidig en kontroversiel undergrundssucces. Bogen er stadig bandlyst i dag, og Parsipur har været fængslet flere gange.

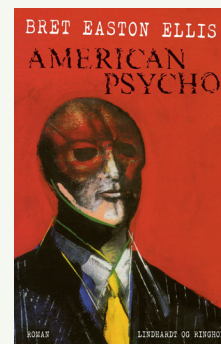
Bret Easton Ellis **American Psycho (1991)**

Ryterne om bogens meget grafiske volds-scener svirrede i luften, og allerede før udgivelsen modtog Ellis dødstrusler. Hovedpersonen, Patrick Bateman, er en narcissistisk yuppie, der arbejder på Wall Street om dagen og er seriemorder om natten. Bogen er eksplicit som en brugsanvisning i sin beskrivelse af Batemans nedslagtninger, men er en syngende samfundskritik af et overfladisk og jeg-centreret samfund. Bogen vakte væmmelse og forargelse, og i Australien og New Zealand må bogen kun sælges indpakket og kun til personer over 18 år.

Alison Bechdel **Bedemandens datter (2006)**

Selvbiografisk graphic novel om Alison's opvækst i et hjem med en far, der er bedemand og kæmper med sine følelser. Det viser sig, at han er skabsbøsse, og Alison indser, at hans selvmord er relateret til denne kendsgerning. Alison selv er lesbisk, og seksualitet og identitet er centrale temaer i denne tragikomiske familiehistorie. Som så mange LGBTQ+-bøger mødte bogen modstand ved dens udgivelse, hvor den bl.a. blev beskyldt for at være pornografisk, hvorfor de amerikanske biblioteker burde fjerne den fra hylderne, fordi børn ville blive tiltrukket af tegneserieformatet og lokket i fordærv.

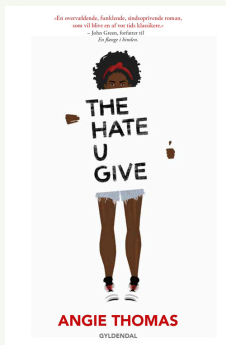
Koonchung Chan De fede år (2009)

Mens resten af verden ligger under for finanskrisen, oplever Kina velstand og harmoni. De færreste har dog bemærket, at en måned er blevet slettet fra befolkningens erindring. Det skal der selvfølgelig findes en forklaring på i denne moderne ungdomsklassiker fra drageriget, der finder sted i en fremtid så nær, at den kunne foregå i morgen. Selvom bogen er forbudt i Kina pga. sin åbenlyse systemkritik, lever forfatteren i bedste velgående i Beijing.

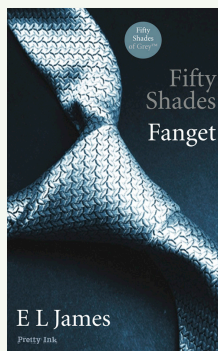
E. L James Fifty shades of grey (2011)

Det er ikke noget nyt, at pornografiske bøger bliver forbudt. Men at bøger stadig gør det så sent som i 2011, da første bind af den erotiske serie om Christian Grey og Anastasia Steele udkom, kan virke underligt i så ublufærdige samfund som de vestlige. Flere biblioteker i USA valgte at fjerne bøgerne fra hylden netop på grund af det eksplicitte erotiske indhold og med det argument, at det ikke var en klassiker og manglede litterære kvaliteter, som vi finder hos eksempelvis 'Krebsens vendekreds', 'Lolita' og 'Fanny Hill'.

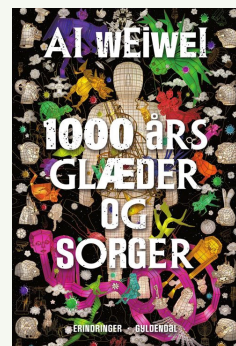
Angie Thomas The Hate U Give (2017)

Barsk og rørende ungdomsroman om politibrutalitets og den svære vej ind i voksenlivet i dagens USA. Bogen er inspireret af det virkelige skuddrab på Oscar Grant og hele Black Lives matter-bevægelsen. Romanen fortæller om 16-årige Starr, der er eneste sorte på en hvid skole, og stiller skarpt på samfundets uligheder og uretfærdigheder. Bogen er forsøgt fjernet fra hylderne pga. dens eksplicitte sprog og fordi den havde et negativt billede af politiet. På nogle biblioteker kunne bogen kun lånes med tilladelse fra forældrene.

Ai Weiwei 1000 års glæder og sorger (2021)

Det kom ikke som nogen overraskelse, heller ikke for forfatteren selv, at hans længe ventede biografi øjeblikkeligt blev forbudt i Kina. Weiweis blog var blevet lukket ned i 2009, og to år senere blev han holdt fanget et hemmeligt sted i 81 dage. Weiwei er en af Kinas mest indflydelsesrige og provokerende kunstnere, og allerede hans fars lyrik sendte familien i arbejdslejr for at rette op på deres forkerte tankegang.

Udarbejder: Bibliotekar Jesper Just Nielsen
Forsidedesign og artwork: www.henriettemork.dk
Udgiver: © BibMedia, Herlev 2023
Tryk: Nofoprint, Vallensbæk
Varenr.: 47112310